

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 fer. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmota 50 novč. Izvan carovino više poštaria. Po-jedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Godina V.

U Trata 16. Novembra 1874.

Brot 22.

Pogled po svetu.

U Trstu 15. studenoga.

Akoprem s ove i s one strane Litave sjede naši narodni poslanici u svojih sabornicah, sa svim tim novinär neima mnogo šta o njih pripoviedati. U Beču interpeluju ministre za ovo i za ono, a u Pešti se čude svojoj premudrosti, kako su mogli u ovo nekoliko godinah dovesti Ugarsku na rub propasti. S druge strane i naši ugarski ministar pravosudja pripravljaju osnovu novoga kaznenoga zakona. U ostalom, kod nas u carevinskom vjeću neima već onog samozadovoljstva i one živahnosti, koja je u njem vladala lanjske zime. Vele da je tomu najbrže uzrok rujanski carev put u Česku i njegovo sadašnje tamo boravljenje. Njihova veličanstva, car i earica, odoše u Česku, da tamo lov love, a ono se nekoja gospoda u Beču boje, da će se iz toga izleći pomirenje s Česi, naime odkad se govori, da je car rekao pražkemu gradonačelniku, da će se doskora opet u Prag vratiti i tada u njem više vremena boraviti. Ta gospoda pitaju sama sebe, da što će car u Pragu, već ako se nemisli dati okrunuti krunom sv. Venceslava?

Njemačka još jednako sva bući Arnimovim dogadjajem, koji je jako naškodio Bismarku i njemačkomu u Europi ugledu. Nego doskora moraju Arnemu suditi, i onda će se vidjeti, tko ima tu krivo, tko li pravo. Na svih Svetih dan u Trieru je njemačko redarstvo iliti policija odvela izpred oltara u zatvor nekoga svećenika, jer se nije htio pokoriti Bismarkovim protuerkvenim zakonom. Tom prilikom bio je netko u crkvi ranjen sabljom, zato je crkva bila zatvorena, jer oskrvnjena. U novom talijanskom parlamentu, u koliko se dosad pozna izlaz izborah, većina će biti za vladu. Poslanici protivni sadašnjoj vladu bili su izabrani najviše u južnoj Italiji. U Engleskoj prvi engleski ljudi, katolici i luterani, razpravljaju sad u knjigah i novinah vierske i crkvene stvari, tako da se sad tamo negovori o drugom, nego o tom. U Franceskoj i Španjolskoj je sve po starom. Turska stoji kao od kamena, gledajući, kako su tri sjeverna carstva naprama njoj složna, pa kako joj već nekoriste ni svetčani parižki ugovori, nego kako će morati načinost pasti i propasti.

O c v a t i i p l o d u .

(Prevadia Alfred Orešković.)

V. Zaręznici (kukci) i evati.

Gоворит, що оно о ней знает, и что она не знает о нем. Но это не так, потому что она знает о нем, а он о ней не знает.

Ako i igra vjetar kod oplodjivanja tako čarobnu ulogu, da on preko mora nosi pelud te da ju doneše ženskoj evati, koja bi bez njega ostala bezplodna, to je ipak djelatnost zareznika u toj struci mnogo čudnovitija.

Pčele i leptiri jesu, kako je poznato, najveći ljubimci cvieća na svetu; k ovim se pridružuju još zareznici, koji rado u šećeru cvjeta slade svoj kratki život; pak akoprem su ovi zareznici jako rijedko kada poznavali svoje roditelje te akoprem će rijedko kada i svoju djecu poznavati — jer većina njih izilazi proljećem iz jajah, kad su jim roditelji prošle jeseni umrli te onda umrli takodjer oni poput roditelja u jeseni; oni ostavljaju svoje potomke u jajih i to ne samo neodgojene, već i ne izležene — akoprem dakle ovi stvorovi, težko da što znadu o rođovih pred i za njimi, to se ipak čini, da se brinu za to, da budu jednom njihova djeca našla na cvieću bogatu hrani; zato i jesu oni veoma radini za svog putovanja od cvati do cvati; oni bo nose pelud mužkih cvatih k dievama, ženama, koje na njih (pelud) čekaju.

Kad se uvuku pčele ili drugi zareznici u vjenčiće mužkih evatih te se onđe na sladkoj i mšomirisnoj gostbi goste, tad se njihovim dotaknucem prašnica razpuknu te izlju na svoje popašne gostove svog blagoslov; pak kad opojeni pijanci posle hrane mužke

evati potraže možebit bolju ženske, da se u njenom miomirisnom medu — samotoku užiju poslastice, tad ponesu oni na svojih kosmatih tjelesilu pelud, kojom namiruju račun.

I tako uzdržavaju zareznici, koji od evatih živu, sam život evatih; jer zareznici prenizmlju posrednički posao kod oplodjivanja te tako uzdržavaju plodove i biline za potomstvo, koga neće većina njih ugledati.

Dugo se je vremena mislilo, da biva oplodjivanje evatih zareznic slučajno, pak se je uzimalo, da se taj posao obavlja samo no prilici te da bi se i bez njih vietrom naime mogao obaviti

Nu u novije se je doba odkrilo oplodjivanje neke bilice nekim stanovitim zareznikom, koje se na tako znameniti i čudno-
zati način obavila, da se tomu mora svatko činiti.

Talijani i Hrvati,

U posljednjem broju povjedala je „Naša Sloga“ prekrasno slavlje u liepom Zagrebu, što se slavilo na početku Zagrebačkoga svenčilišta. Govorili su tad mnogi učeni i slavni muži: Hrvati, Slovenci, Česi, Slovaci, Poljaci, Niomci, Talijani, Magjari i drugi još. Slavjani u Istri živu kraj Talijanah i pomješani s njimi. Mislim dakle, da će biti drago čitalacem „Naše Sloge“, da se ovdje stavi na hrvatskom jeziku govor, što ga rekao u Zagrebu na talijanskom jeziku slavni Talijan, vitez i doktor Pollicini, ravnatelj svenčilišta u slavnom gradu Bolonji. Evo njegova govora:

„Gospodo! Živo mi je, što vam neumim reći u vašem milo-glašnom narodnom ježiku vruća čućenja svoga srca, živo gajonta na pogled toli sjajne svetčanosti, kojom danas čestiti narod hrvatski svetkuje početak tomu srečnomu sveučilištu. Čast velika dopala me je, da zastupam u vas u taj veseli dan najstarije od svih kolikih sveučilišta na svetu, da vam prikažem u ime one slavne Bolonje, koja je još za vremena tamne noći neznanja i sirovosti pred mnogo sto godin sipala sjajne zrake mudrosti po Europi; i ja se dicim tim, što mi je dužnost sada, prijavit vam pozdrav i radost njezinu, čestitke i žive želje njezine. Čestitke toli častne gospodje, kôsto je Bolonjska velika škola, biti će pouzdano drage i dobrosrćene vašoj školi novorodjenki, koja stupiv jedva na noge, vidi oko sebe toliku slavnost, ter spoznava, da joj je dužnost, najvišim uzletom znanja, umjetnosti i valjanosti uzdigut se u slavne visine. (Živio!) Da, gospodo moja! Liburnički brodovi vaši letjeli su morem kano striele mnijevite, te su u najpretežnijoj izmed svih bitkah na moru, što ih povjest znade, junačkom svojom hrabrostju krila pouzdigle onomu slavodobitiju, kojemu je pripalo za placu gospodarstvo sveta: (Gromoviti živio, i: tako je!) Vam Hrvatom prisudjeua je slava još plemenitija od one predavne, i ta je slava: ne da vi vodite onamo pogubne kljune brodova slavodobitnih pradjedova vaših junačkih: pače vas je dopala slava, da nosite onamo niroljubive umjetnosti Minerve, božice mudrosti, i plodovite darove znanja. Mladjabna je još bila izobraženost i nejaka, kad je prešla od istoka, da prosvjetiti zapadne zemlje; skrajno je vrieme, da se ona, sad uzrasla i jaka, opet povrne po nekadanjem tragu svojem u strane istočne. (Živio! bravo!) Mlado vaše sveučilište gleda na istok; ono je kao svjetilnik uz more, koji se je najdalje pomakao od izobražene Europe prama istočnim krajem, bistrim svjetlom uma i znanja da razpuhne i odpudi odanle gusti mrak, kojim je kroz mnoga stoljeća pokrila one strane crna magla muhamedanskoga nepomičnoga kriovjerja i turske bjesnoće.“ (Dugo gromovno pleskanje klicanje: Živio!)

Tako liepo je pozdravio talijanski na glas učenjak hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Doista, takvih veledušnih ljudi bi trebalo nam Hrvatom u Istri. Vitez Pollicini neželi, da Hrvati i u napredak ostanu slični na umu, i sirove, siromašne neznanice, pače su se raduje od svega srdca napredku hrvatskoga naroda, ter želi i međe talijanskih učenjaka, da se Hrvati što već preslave znanjem i uminjem kod kuće i daleko od nje u surodnih plemeništvima; i uz najbolju sreću da se natjecaju u izobrazbenosti s drugim prosjecim učenjima; narodi europejskim. Plemenite duše kô što je vitez Pollicini nezlobi, druge nit im brane napredka, nego se drage volje brate, svimi ljudi, koji su dobra radi. —

Profesori na zagreb. sveučilištu.

Rektor. *Mesić Matija*, svećenik, začastni kanonik zagrebačkog prvostolnog kapitola, redoviti javni profesor povijesti hrvatske na filozofiskom fakultetu, redoviti član jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, predsjednik „Matrice hrvatske“ član povjerenstva za državne pravno-historijske izpiti.

Prorektor. *Conte Vojnović Kostantin*, Dr. prava, redoviti javni profesor austr. gradjanskog prava, rudnog prava itd.

I. Bogoslovni fakultet.

Posilović Gjuro Dr. redoviti javni profesor uvodnih znanosti u novi zavjet i tumačenja sv. pisma novoga zavjeta iz vulgata i iz izvornoga teksta; o. g. dekan.

Kržan Antun, Dr. redoviti javni profesor posebnoga diela dogmatike. *Iveković Franjo*, Dr. redoviti javni profesor za uvodne znanosti u sv. pismo u obće, a staroga zavjeta napose, i za tumačenje sv. pisma st. zavjeta iz vulgata i izvornoga teksta i jezika hebrejskoga.

Stiglić Martin, Dr. redoviti javni profesor pastoralnoga bogoslovja.

Štadler Josip, Dr. izvanredni profesor fundamentalne dogmatike.

Rieger Josip, Dr. izvanredni profesor crkvene poviesti.

Koharić Ivan, Dr. izvanredni profesor kanoničkog prava i iz pedagogije.

Suk Leliks, Dr. izvanredni profesor moralu.

II. Pravo i državoslovni fakultet.

Spevec Stjepan, Dr. redoviti javni profesor rimskoga prava, o. g. dekan, član izpitnog povjerenstva za pravno historički, sudstveni i politički izpit.

Breščenski Aleksander pl. Dr. redoviti javni profesor parbenoga i izvanparbenoga postupnika i hrvatsko-ugarskoga prava, član izpitnog povjerenstva za pravno-historički, sudstveni i politički izpit, o. g. prodekan, zapriseženi tumač. magjarskog jezika kod kr. žup. suds. stola u Zagrebu.

Lorković Blaž Dr. prava, redoviti javni profesor političke ekonomije ustavne i upravne politike.

Conte Vojnović Kosta, Dr. kao gore.

Hanč Jaromir Dr. prava, redoviti javni profesor obće pravne poviesti.

Vrbanjić Frane Dr. prava, javni izvanredni profesor austro-ugarske statistike i upravnoga zakonoslovja.

Marjanović Luka Dr. prava, j. izv. profesor kanoničkog prava katoličke i iztočne crkve.

Špun-Stržić pl. Napoleon Dr. prava, privatni docent kaznenoga prava, kaznenoga postupnika, i filozofije prava, kr. državni nadodvjetnik, član izpitnog povjerenstva za sudstveni državni izpit, narodni zastupnik.

Pliverić Josip Dr. prava, privatni docent obćega državnoga i međunarodnoga prava.

Sachs Mavro Dr. medicine, začastni fizik županije, praktični lječnik, privatni docent sudbenoga lječništva i zdravstvene policije.

Rašić Dane, savjetnik kr. računovodstva, privatni docent državnoga računoslovja.

III. Filozofski fakultet.

Mesić Matija kao gore.

Marković Franjo pl. Dr. filozofije, redov. jav. profesor filozofije, o. g. dek. dopisujući član jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Geitler Leopold Dr. filozofije, redov. jav. profesor sravnjujuće slavenske filologije.

Nadić Nadko, redoviti javni profesor obće poviesti.

Meiksnar Franjo, redoviti javni profesor latinske klasičke filologije.

Šrabec Armin, redoviti javni profesor grčke klasičke filologije.

Pevalek Franjo, kvestor i privr. pristav sveučilišta.

D o p i s i .

Iz Pazinšćine 27. oktobra.

Kad se radi o važnih stvarih nije odviše, ako se čovjek i više puti na nje vraća, držeć se nauka Spasitelja, velećega: Tko kuca, otvorit će mu se, a tko išće, nać će.

Tako i mi neprestanimo raditi (delati) i tražiti naše, makar se u početku činilo, da nećemo mnogo postići; u nepovoljnijim vremenima i u zlu neklonimo duhom, dapače smicljije i srčanje napred stupajmo.

Zadnji put pišć vam o gimnaziji pazinskoj neke vesti, spomenutu jezik hrvatski, naime da se nepredava, kako njegovo dostojanstvo zahtjeva; a danas mi je kazat, kako bi se mogla, po

mому mnjenju, u kratko vrieme napuniti pazinska gimnazija djakah ili školanaši i bez velike muke.

Pazin jest u sredini Istre, a sve naokolo leže dijelom veća dijelom manja sela i razsijane kuće, kao Stari Pazin, Pazinsko Polje, Liudar, Novaki, Zarieće, Beram itd. Ta sela nisu baš daleko od Pazina, nego neka pol a neka uru hoda, dakle djeca od 8 god. unaprijed bi mogla lako i bez velikog napora hoditi svaki dan u jutro u Pazin, a na večer vraćat se kući, ko što nekoji i čine, ali žalibiože do sada jako malo. Tim načinom netreba roditeljem plaćat za djecu košte, nego je dosta nabavit im odieću, obuću, za školu potrebne knjige; što sve mnogo ne stoji, buduć da djeca, aki i nehode u školu, moraju biti svejedno odjevana, obuvena i nahranjena.

Uzmimo, da bi ih moglo na taj način pohadjati školu iz Staroga Pazina i paz. Polja 20—25, iz Lindara 10—15, iz Novaka 4—6, iz Zariećja isto tako, iz Berma kakvih 5: to bi iznašalo od 45—60 djakah iz same najbliže okolice pazinske, što bi, pribrojiv ih onim, koji već škole polaze, preko stotinu iznašalo.

Nu zar nebi mogli i Žminjci kakvih 10 uzdržavat u školah? A gdje je Gračić, Pićan, Gologorica, Tiojan, a da druga sela i ne spomenem? Zar nema i u tih scilih kmetah, koji bi mogli svake godine po koju stotinu potrošiti za svoje diete, dok uzraste, dok mu se uzgoji i izuči, pak onda nek ide kamo ga želja vuče, da si najde kruha? Treba bo na um uzeti, da se čovjek nehrani samo motkom i ralom, nego da ima različitih stazah do kruha, koga sada kod nas većinom tudjinci iz labka uživaju. Naši ljudi mišljaju jednoč, da samo gospoda smiju učit više škole, da su ona jedina sposobna za više službe i časti, a da kmet nije za drugo nego do li za obdjelavat zemlju; pak uz to, kad si ih i nagovarao, da šalju djecu u školu, izgovarali bi se: Kif će pošiljat — to previše košta, kad nimamo doma škole! Ali sada pošto imadu pod nosom školu, neće se moći više izgovarat. Ja priznajem, da je dosada premnogo koštalo, pošiljat djecu Bog zna kamo u školu, a naši su ih ljudi zato premale i pošiljali, pak upravo sbog toga imamo posvuda samo Talijane, koji u ničem nevriede za kmeta, koliko bi domaći čovjek. Talijan se jedva dostoje počastit nas kakovim: moštvo dun ščavo, buduć da s nama neznade progovoriti.

Ni odsada neće moći djeca pohadjeti škole bez ikakvog potroška i kad budemo imali podpunu gimnaziju u Pazinu, al ipak neće biti troška koliko prije, jer kmeti, kojih djeca moraju u Pazinu bivat, dakle koji nisu iz bližnje okolice, bi mogli i u naravnih stvarih plaćat za sinove n. pr. vinom, pšenicom, krumpirom itd. što je dakako kmetu laglje smoći, nego li gotov novac. A nebi li i Oteci Franciškani u Pazinu mogli više djakah kod sebe držati pogodbom, da im kmeti u naravnih stvarih trošak izplaćuju, buduć imadu sada dosta prostora? Koliko nebi si oni tim načinom stekli zasluge za prosvjetu i za našu narodnost u Istri! Koliko nebi više ugleda imali kod ljudi! Nespolinju li se Oteci Franciškani i sada pohvalno poradi onih vriednih ljudi, koje su nekada odgojiti pomogli?

Isto tako mogli bi i nekoji imućniji plovani malenom podporom potaknut i ponukat roditelje, neka svoje diete daju u školu. Nekim bi dosta nabavit odieću, drugim kupit knjige, opet drugima dati koju forintu u gotovu, pa bi tako, vjernjte mi, mnogi kmet dao diete u školu.

Ali zato treba žrtvavat, a tih se, ako su i male mnogi i mnogi strane. Mnogi, toli duhovni toli svjetovni nit su topli nit su mrzli ni za puk naš, ni za narodnost našu, ni za školu, ni za Bratovšćinu itd.

Zašto, pitat će koji, zašto zahtjevaš, da samostan, da svećenici žrtvaju, a ne svjetovnjaci? Eh, brajne! znadeš da su u Istri svjetovnjaci ljudi skoro svi sebičnjaci — sami za sebe — pak im badava dosadivat, a uz to su bogatiji svjetovnjaci Talijaniši i Šarenjaci, koji nemare za nas ni za naše, dapače žele da bi nas nestalo, pa tko da od ujih traži podpore, kad se veli: Jaoh si ga onomu, koji se mora svomu neprijatelju klanjati!

A svećenici su većinom naša krv, znaju da bez nauka, bez mlađeži izobražene neima narodnu a oslobodjenja, da su sjemenišća prazna, pa da će ih, ako bude išlo tako napred, morat biskupi pozavtorit. A kad nebi bilo svećenikah, što bi onda siračni puk? Jaoh si ga njemu bez svojih pastirah! Jednom riečju obraćam se na svećenstvo jer oni uvidjaju, kako na nas navaljuju dvoji neprijatelji, da nam naime otmu vjeru i narodnost hrvatsku — naše najmilije i najdraže blago!

Na noge dakle, kmeti, šaljite djecu u školu, ona će vas oslobodit, nadoplatit će vaše trude i potroške prije ili poslije; nezaostanite ni Vi duhovnici, kojim je sveta dužnost, kazati pravi put sebi povjerenom puku! Znajte da nam je težko izbjegnut pogibeljim, koje nam priete, ako se ne bude mladići narašćaj, na kom, kako se veli, sviet stoji, nadabnuo i razpalio za vjeru i narodnost našu, ako ih nebude više na broju složno zapjevalo:

„Jaš nam Istra ni propala,
Dok mi živimo;
Viško se bude staja
Kad ju zbudimo!“

Grozni dogadjaji u Podgorici.

O groznih ubojstvih i strahovitih nasiljih, što no su se onomadne u Podgorici na tursko-črnomorskog medji pripetili, evo što se kao istinito priopovjeda.

Petar Ivanov Popović, turski podanik, htjeo se osvjetiti na turčinu Jusuf Mučini, čiji brat, kad je kajmakan bio, uzeo mu bijaše sve imanje te ga iztjerao iz kuće. Poradi toga dogovori se Pero sa svojim bratom Todorom i bratucedom Vulom te svi tri ukupno upute se put Podgorice. Imao je Pero jednu sestru, koja opazivši, da joj bratja nesto važna misle, dade se za njimi i sprati ih u Podgoricu. Kako prispijehu u mjesto, svrnu svi ukupno u gostioniku. Pero se malo zatim digne i reče svojoj bratiji, da ga malko počekaju, dok si on ide kupiti tabaka. Pero idje jednom ulicom i nadođe do kuće, gdje je pribivao napomenut Jusuf, obazre se i vidi sestraru, gdje zaplašena za njim idjaše; reče joj, da neka hitro teče u gostioniku, i kaže bratu i rođaku, da bježe. Sestra, koja je sada najbolje spoznala, što joj brat namjerava, poče ga opet moliti, da odstupi od te nakane, ali sve uzalud. Pero se što prije približi Jusufu, oko kojega stajaše 20 Turaka, izvadi revolver i udari nanj dok ga ubije. Turci okolo stojići sa svih strana stadoše pucati na Pera, i udilj ga dakako usmrte. Nu to ujim nebita dosti, nego u svojem divljem hjesnilu, pozvaše ostale Turke podgoričke, uzbuniše se i svi ukupno oboružani stadoše teći po gradu Podgorici i izvan njega, pa svakoga Crnogorca, il koji bi ged imao kapu po crnogorsku odmah posjekoše. A to im je bilo lako i učiniti, jer ne samo da je Podgorica grad turski i u njem mnogo Turaka, nego jer Crnogorec neimahu pri sebi oružja buduć ga po zakonu moraju predati na vratil mesta. Turci nespominjuju svake vrsti zločinah, u koliko se dosli znade ubiće do 20 Crnogoraca što mužkih što ženskih, upališe i porobiše mnogo kućah, u kojih stanovahu kršćani, koji da uteku sjegurno smrti, pobjegoše u gore. Kako je strašno divljaštvo tursko, lako se vidi i iz toga, što nijedna od nedužnih umorenih osobah neimaše manje od 7 a mnoge do 32 rane.

Nego kako se raznio glas o tih strašnih ubojstvih i nečuvenih zločinah, svako se crnogorsko srce gorko užburka, i nije dvojbe, došlo bi bilo odmah i do oružja, da nije crnogorska vlast najstroži mir svim svojim podanikom zapovjedala. Na 2. t. m. sakupila se u Podgorici turska i crnogorska iztražna komisija. Od strane Crnogore poslovati će senatori Vrbica, Radović i segretar Vuković.

Crnogoreci težko oplakuju pogubljenu bratju i divljaštvo tursko, koje neima mjere ni konca, al ujedno poznaju uvriedu, koju Turci učiniše njihovoj časti, pa nestrpljivo očekuju, da se ona ozbiljno popravi, ako ne s ljepa, to prahom i olovom. Ele, bilo bi, vrieme, da bi se već jednoč evropska diplomacija probudila od svoje duboke nemarnosti, pa oživotvorila a nevjernoj Turskoj za uboge kršćane bar one zakone, kojimi bi im se ako ne drugo, osjegurao život i imanje!

Imenik družvenika

BRATOVŠĆINE HRVATSKEH LJUDI U ISTRI.

Petar Lovrinenac Prot. Ap., kanonik, plovan u Cresu f. 20 u kap.; Vinko Orlandini kapelan u Sv. Lovreču od Pazentatika u godišnjem prinos f. 3, Mate Trinajstić bogoslov s Vrbnika f. 1, Pop Frane Volarić doktorand f. 3, Pop Ivan Bersenda doktorand f. 3, oba u Beču; Josip Cvitko kurat u Kastelvenere f. 1; Anton Klemenčić plovan u kapital f. 1; Petar Flego kapelan u kapital f. 4 u god. prinos f. 1; Anton Stihović kapetan u god. prinos for. 1; Frane Jedrejčić-Miličić posjednik u god. prinos f. 1; Ivan Fabris u kapital f. 1 u god. prinos nvč. 30; Čengel Fabris u god. prinos nvč. 30; Ivan Stefanutti u kapital nvč. 20 u god. prinos nvč. 30; Josip Klenovar u god. prinos nvč. 30; Andrija Jedrejčić u god. prinos nvč. 30; Tone Skoflić u god. prinos nvč. 30; Mate Cešić u god. prinos nvč. 30; Ivan Zidarić u kapital nvč. 20 u god. prinos nvč. 30; Mate Filipiće u god. prinos nvč. 30; Zariečanski f. 5 god. prinos nvč. 30; J. F. u god. prinos nvč. 30; Zaričanski f. 5 svi na Lindaru. Petar Studenac kanonik i župnik u kapital f. 3; Gašpar Petelinšek kapelan u god. prinos f. 1; Martin Tanković posjednik u god. prinos f. 1 u kapital f. 1; Juraj Krizmanić trg. pomoćnik u god. prinos f. 1; Martin Marić pok. Mate u god. prinos nvč. 40 svi u Kanfanaru.

Svota f. 56 nvč. 10. — Ukupno sa zadnjom svotom for. 1204 nvč. 20.

Književne vesti.

Ovih danah je izšla iz Albrechtove tiskarne u Zagrebu knjiga: *Pogled u Lučbu*, što ju je po A. Bernsteiu preveo Gjuro Ester, učitelj na glavnoj učioni u Koprivnici i prvi član hrvatskog pedagogijsko-knjževnog sabora. To je već III. knjiga „Pedagogijske Biblioteke“, što izdaje pedagogijsko-knjževni sabor hrvatski. Svakom našincu, komu je stalo do temeljita znanstvena izobraženja, ova je knjiga dobro došla, jer ako ikoja, to je Lučba ili Kemija jedna od najkoristnijih i ujedno najugodnijih znanosti. Bez poznavanje Lučbe čovjek tumara po svetu kao u trminu, pa nezna ni što je kruh, koji jede, ni što voda, koju piće, ni što organ, na kom se grije. Lučba ga uči, da je vas svjet stvoren od nekoliko počelab, koja se neprestano slučivaju i različivaju, pa mu daju ovaj vid ili formu, koju evo gledamo. Ovo neka bude rečeno zato, da i ta knjiga nadje što više prijateljih u našem narodu.

Rječnik slovensko-talijanski, priredio ga za tisak O. Dragutin A. Parčić. Nije pretisak rječnika god. 1858, izdanog, no nova baš radnja neutradivog O. Parčića, toliko se ovaj rječnik razlikuje bogatstvom od prvoga. Takovo djelo netreba preporučiti, što scienimo da vješti i nevješti narodnomu jeziku moraju da ga nabave. Ipak usudujemo se preporučiti ga onoj šaki tvrdokornih griesnikah, koji nam svedjerr jednu te istu pjevaju: dajte nam pomagala! — Na prodaji je kod svih knjižara u pokrajini, a stoji for. 3.50. (Pravo.)

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Č. g. Juraj Rastelli, koji je dosle imao službu u biskupskoj kancelariji, bi imenom duhovnim pomoćnikom u župnoj crkvi S. Maria Maggiore (Jezuiti), a na njegovo mjesto stupi č. g. Juraj Pitacco, koji je bio privremeni katehet pučkih školah u Piranu. Č. g. Nikola Burlin ide iz Grižnjane u Mile; č. g. Dinko Vidali duhovni pomoćnik u Milah ide u Grižnjjanu. Č. g. Jakov Leben bi imenovan duhovnim pomoćnikom u učiteljem u Šterni. Mladomišnik pop Ivan Delise postade kooperatorom u Izoli. — Č. g. Popu M. Dobravcu bi dovoljeno, da uživa mir jošte za 6 mjeseci.

Različite vesti.

* Dohodeci i troškovi austrijske monarkije, što no bijahu proračunani za prihodnu godinu 1875.	dohodi	troškovi
Carski dvor	—	4,650,000
Kancelarija kabineta Nj. Veličanstva	—	74,295
Carevinsko vijeće	—	1,648,365
Carevinski sud	—	22,000
Ministarstvo vijeće	430,235	620,542
Ministarstvo unutarnjih posalih	1,131,677	19,652,869
državne obrane	39,288	8,417,000
bogoštovja i nauke	4,686,304	17,268,287
financijah	320,120,827	72,402,596
trgovine	20,285,350	25,545,244
poljodelstva	11,039,290	11,971,640
suda	370,294	20,615,340
Visoki dvor Grofovah	—	157,000
Mrtve plaće ili pensioni	36,194	12,522,445
Podpore i oskrbnictva	—	19,710,311
Obćeni dug	9,412,336	91,446,784
Upravljanje obćega duga	345,600	791,687
Prinesci za troškove zajedničkih posalih	—	76,267,146
Dohodeci od prodavanje državnih dobara	900,000	—
Plaćanje parobrodarskoga društva na Dunaju	632,309	—
Preostanak u kasici	—	—
Ukupna svota	369,429,694	381,782,551

Iz ovoga se računa vidi, da će Austrijska Monarhija imati ove godine 12,352,857 for. više troška nego dohodka!

* Zima. Od prošlog četvrtka imamo ovde pravo zimsko vrieme. Bura brije na moru i na kopnu kakova rijedko kad, a okolišna se brda biele od snjega, akoprem je drveće još i sad zeleno, il pak počelo stopram suriti. Na susjednom Krasu pala je toliku silu snjega, da su zastajali i sami željeznički vlakovi, a od bure nisu mogli ni parobrodi nikamo iz luke.

* Franjo Fegitz, dosadanji okružni kapetan na Voloskom, postao je namjestničkim savjetnikom u Trstu. Još neznamo, tko će doći na njegovo mjesto, no usamo se, da će znati i on naš jezik, jer drugać nebi bio na svojem mjestu u Kotaru, gdje je vas puk čisto hrvatski, izvan dva ili tri, ne Talijana, nego Šarenjaka na Voloskom.

* U "Vaterlandu", njemačkih bečkih novinah, čitao se ovih danah dopis iz Gorice, kojim dopisnik radostno javlja, da je namjestnik, barun Pino, zapovjedio poreznim iliti financijskim uradnikom, neka slovenskim kmetom pišu slovenski. To je lijepo, jer je pravedno, pak se usamo od pravednosti baruna Pina, da će zapovjediti svojim uradnikom i po Istri, da govore i pišu Slavenom slavenski. Na nekoje činovnike ljudi se gorko tuže i povjedaju stvari, kakove se nedogadjaju nijedne drugde. U nekom selu bio je pozvan neki seljanac na svjedoka, pa buduć da nije znao talijanski govoriti, povjeda se, da mu je sudac na svrsetku rekao: *A te pagherò la giornata, quando avrai imparato la lingua italiana,* to jest: *Tebi će platiti dan, kad se budeš naučio talijanski!* Skrajno je vrieme, da se vrhovne oblasti uvjere, da ima u Istri puno više Slavenih nego li Talijanah, pak da kmetom dаду судце, koji umiju njihov jezik, jer drugaće se može lako pravda izvrnuti i pripeti, da pravednik bude odsudjen, a krivac opravdan.

* Na pazinskoj gimnaziji upisalo se je ljetos, kao što čujemo, devedeset i tri dјaka. To je tјek početak, a mi se tvđo usamo, da će ona gimnazija do tri godine, kad dođe naime do svoje cijelosti, biti u svakom smislu prva u Istri.

* Koparska i pazinska gimnazija i štipendije. U programu koparske gimnazije od prošle godine se citava, da je porečka Junta dala osmericu ondešnjih dјaka štipendije, a osmericu novčanu pri-pomoć, dakle šestnaestorici na 127 svih dјaka; dočim je posve pozabila na Pazin, gdje bijaše u četirih dotle otvorenih razredih 63 dјaka, jer nije nijednomu od njih podiliela nikakve ni štipendije ni pripomoći, kao da nisu i oni Istrani. Možbeit da tamo nije nitko potreban, pa da se nije ni utekao Junti, ali se to jedva daje vjerovati. S druge strane sam ravnatelj koparske gimnu. bi reć da se čudi gori-rečeno Juntinoj darežljivosti, jer piše u programu, da je dielila *a larga mano* štipendije i pripomoći, koje su morale platiti, dodajemo mi, većinom žuljive slavenske ruke. Dobro je, da naši ljudi i to doznaju, morebit će jednom progledati. A mi od naše strane nećemo prestati odkrivati stvari, koje nam se vide da nisu u redu, pa makar se nekoja istarska gospoda još toliko gušila, već: *La Sloga è un foglio immorale e infernale*, to jest, da je "Naša Sloga" list bez Boga i duše.

* Stremayerov "Jamaïs." Čitamo, da je ovih danah Stremayer, ministar nauke i bogogača, rekao u bečkom carevinskem vjeću, da neće biti nikad uveden hrvatski jezik u srednje dalmatinske škole. Mi se spominjemo, da je pred desetak godinah bio rekao u franceskem zakonodavnem tјelu i Napoleonov ministar Rouher, da neće Talijani "nikad" (jamais zamě) u Rim, pa gdje je sad Napoleon i gdje i što njegov ministar Rouher, a Talijani su ipak Rim dobili. Zato nas poradi toga Stremayerova "Jamaïs" ni najmaue glava neboli, jer su narav i pravo jači i od najjačih ministra!

* Niemci i Hrvati. Slavni Dr. Gneist, prorektor berlinskoga sveučilišta, da je pisao biskupu Strossmayeru pismo, u kojem ištu veli, da su berlinski krugovi veoma zadovoljni, kako bježu u Zagrebu prilikom sveučilištne svečanosti lepo dočekani njemački učenjaci i profesori, pa da tamošnji Niemi goje najvrćuće simpatije za naš hrvatski narod. Početnike, kao što smo mi, to nemože nego obodriti i ohrabriti na putu, na koji smo stupili.

* Na sveučilištu zagrebačkom išta dosad upisanih 270 slušaocab: Kad uzmemo na um, da liečnički fakultet nije još otvoren, to je mnogo, jer ima u Europi i starih sveučilištih, koja nebroje toliko dјaka. Hvala Bogu, početak je dobar, a unapred bit će još bolje, kad se naša mladež izvan kraljevine uvjéri, da će joj zagrebačke svjedočbe vredniti kao i gradačke ili bečke, kao što i bioće.

* N. P. barun Rodić, namjestnik dalmatinskog, vrnuo se onomadne iz Beča, kamo je bio otišao, kakono "Narodni List" iz pouzdana izvora javljaše, il da što zadobi za nevoljnju Dalmaciju, il ako ne, da se odreće svoje namjestničke časti.

* Potres. U Klani, zgora Kastva dne 23. na 24. pr. mjeseca noću u 1 sat i 38 časova tresla se je zemlja tako žestoko, da se je malo i veliko od straha prepalo. Ovomu pakto nije se čuditi, jer je 1. ožujka 1870. potres ondje nekoliko knaća srušio. Zemlja se je ovaj put tresla tri sekunde od jugozapada prava sjeverozapadu. Kad je strešnja prestala, čuo se još izpod zemlje mukal štropot. Triesak bio je vertikalni, te se je ljudem činilo, kao da jih nešto diglo iz postelje i odmah opet spustilo.

* Nova cesta otvorena je Iz Ogulina u Novi i Kraljevicu, koja je prozvana imenom N. V. kraljevića nadvojvode Rudolfa. Ovu cestu zasnovao je i počeo pred dve godine već graditi preuzvijeni gospodin zemaljski zapovjednik A. barun Mollinary. Pučanstvo primorsko i krajiško, kojemu će Rudolfova cesta biti pravom blagodati, dalo je izraza svojoj hvali u brzovjakah, u kojih kliče: Živio ban Mažuranić! Živio barun Mollinary!

* Crnogora i more. Čuje se, da će uslijed podgoričkog pokolja Cetinjska vlast tražiti od Turske, da joj odstupi nešto primorja, odkud će imati i Crnogora neposredni odušak na more. Kad bi podgorički pokolj barem tim plodom urodio, ni Crnogorci ni ostali južni Slaveni nebi ni polak žalili one prolivenе krv, kad je već sudjeno, da bez krvni neima spasenja.

* Kakova će ljetos zima biti? Učenjaci sa parižke zvjezdarske sude, da će zimut rano nastati velika studen. Vele najme, da će od 15. Novembra do 15. Januara biti veoma ostra zima.

* Crkvene vesti. U središnje bogoslovsko sjemenište goričko stupilo je ljetos za goričku nadbiskupiju u I. razred 4, u II. 2 bogoslova; za trčanskiju biskupiju u I. razred 2, u drugi 1; za porečku u I. razred 1; za krčku u I. razred 1. U svih četiri razreda za sve četiri biskupije ima u onom sjemeništu 43 bogoslova, gdje jih je pred nekoliko godinah bivalo do stotine.

Koliko je trgovackih brodova na svetu. Polag najnovijih izvestja Inglezka posjeduje 20,382 broda na jadro sa 5,320,089 tonelatah. Za njom sledi Amerika sa 6786 brodovah i 1,137,177 tonelatah; Norvegijska sa 3930 brodovah i 1,137,177 tonelatah; Italija sa 4220 brodovah i 1,127,022 tonelatah; Njemačka sa 3834 brodovah i 893,952 tonelatah; Francuska sa 3973 brodovah i 858,657 tonelatah; Španjolska sa 2867 brodovah i 540,211 tonelatah; Olandezka sa 1447 brodovah i 397,232 tonelatah; Grčka sa 1327 brodovah i 347,744 tonelatah; Švedska sa 1827 brodovah i 327,409 tonelatah; Austro-Ugarska sa 965 brodovah i 336,113 tonelatah; Danska sa 1226 brodovah i 170,834 tonelatah. Portugalska, Turska, Belgij i druge manje države neposjeduju značajni broj brodovlja. Treba napomenuti, da u ovom izvestju evropskog brodovlja nebroje se nego oni brodovi, koji imaju preko 50 tonelatah, a amerikanski brodovi, koji imaju preko 80 tonelatah. Svekoliko trgovacko brodovlje na svetu na jadro iznosi 56,281 brod sa 14,185,836 tonelatah. Godine 1870 svega kolika brodovlja na jadro bijaše 59,518 brodovah sa 16,042,498 tonelatah.

Sve ukupno brodovlje na paru broji 5148 parobroda sa 4,328,193 tonelatah. Od ovih, Inglezka posjeduje 3061 parobrod sa 2,624,431 tonelatu; Amerika 403 parobroda sa 483,034 tonelate; Francuzka 392 parobroda sa 31,665 tonelatah; Njemačka 200 parobroda sa 204,894 tonelatah; Španjolska 202 parobroda sa 138,675 tonelatah; Talijanska 103 parobroda sa 85,045 tonelatah; Austro-Ugarska 91 parobrod sa 84,155 tonelatah; Olandezka 95 parobroda sa 72,753 tonelatah; Ruska 114 parobroda sa 67,522 tonelatah. Za ovima sledi Norvejska, Danska, Belgij, Turska i druge manje države.

Upisani kao izgubljeni: u godini 1870 brodovah na jadro 2644, parobroda 207; u godini 1871 brodovah na jadro 2768, parobroda 253; u godini 1872 brodovah na jadro 3037, parobroda 315; u godini 1873 brodovah na jadro 2791, parobroda 363.

Nakon 3 godinah napredka, od god. 1870 do 1873 broj se je brodovah na jadro umanjio, a broj parobroda povišio.

Molimo naše p. u. predbrojnice, koji nam predplatu duguju, da nam ju izvole poslati što prije, jer nam treba za tiskarinu.

T E K N O V A C A H

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Novembra 1874.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carakti dukati (cockini)	—	—	5.10	5.20	5.19	5.20	5.19	—	5.20	5.20	5.20	5.21	5.20	5.21	—	—
Napoleoni	—	—	8.86	8.86	8.86	8.86	8.86	—	8.87	8.88	8.89	8.89	8.87	8.88½	—	—
Lire Ingleške	—	—	11.13	11.14	11.13	11.12	—	—	—	104.15	104.15	104.35	104.75	104.50	105.—	—
Srebro prid (aggio)	—	—	104.15	104.15	104.—	103.85	104.—	—	104.—	104.15	104.35	104.75	104.50	105.—	—	—